LAUSUNTO
19.10.2015

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle
HE 30/2015

Lausunto eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle: Yliopistojen rahoitus ja toiminnan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen vuoden 2016 talousarvion valossa

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry kiittää eduskunnan sivistys ja tiedejaostoa mahdollisuudesta lausua yliopistojen rahoituksesta, toiminnan rakenteellisesta kehittämisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä vuoden 2016 talousarvioesityksen puitteissa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Suomalainen menestystarina on nojannut vakaan sivistyksen ja tasa-arvoisen koulutuksen varaan. Sipilän hallitusohjelmassa koulutukseen kohdistetaan ennennäkemättömät leikkaukset tilanteessa, jossa koulutuksella ja tutkimuksella on tärkeämpi rooli kuin ehkä koskaan Suomen historiassa. SYL paheksuu koulutukseen kohdistuvia leikkauksia syvästi, mutta pitää hyvänä hallituksen ymmärrystä tarpeesta koulutuksen kehittämiseen ja modernisoimiseen.

Valtion talousarviossa 2016 suurin yliopistojen rahoituksessa näkyvä lovi on viidenkymmenen miljoona euron lohkaisu “kustannustehokkuuden parantamiseen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisointiin (HO 2015)”. SYL haluaa muistuttaa, että jo viime hallituskauden aikana tehdyillä säästöillä (esimerkiksi yliopistoindeksin jäädytys vuonna 2014) näkyy yliopistojen sisäisessä rahanjaossa vasta nyt. Edelliset säästöt eivät ole vielä realisoituneet, mutta nyt jo ainakin Helsingin ja Lappeenrannan yliopistot ovat ilmoittaneet yt-neuvotteluiden aloittamisesta. Pelkäämme, että seiniin ja byrokratiaan tehtävät säästöt on monessa yksikössä jo tehty ja nyt kaavaillut säästöt osuvatkin yliopistojen perustoimintaan, opetukseen ja tutkimukseen ja tällä on suora vaikutus koulutuksen laatuun ja yliopistojen henkilöstön hyvinvointiin.

SYL pitää erittäin huolestuttavana hallituksen tutkimus-, tiede- ja innovaatiopolitiikan suuntaa, jonka tavoitteena on voimakas koulutuksen ja tutkimuksen kaupallistaminen laadukkaan ja hyvin resursoidun perustutkimuksen kustannuksella. SYL huomauttaa monien muiden asiantuntijoiden tapaan, että heikossa taloudellisessa tilanteessa leikkausten sijaan olisi syytä panostaa tutkimus- ja kehitystoimintaan. Verrokkimaissa kuten Hollannissa, Sveitsissä ja Tanskassa leikkausten ja rahoitusinstrumenttien kaventamisen sijaan on lisätty yliopistojen vapaan tutkimusrahoituksen osuutta. Suomen hallitus ei tunnu luottavan tiedeväen ymmärrykseen siitä, mihin tutkimukseen tulee panostaa, vaan kaventaa toimintaedellytyksiä ohjaamalla tutkimusrahoja poliittisten intressiensä mukaan. Rahoituksen leikkaaminen Suomen Akatemialta ja Tekesiltä ei ole perusteltua.

SYL kannustaa yliopistoja rakenteelliseen kehittämiseen sekä profiloitumiseen ja muistuttaa, että rakenteellisessa kehittämisessä tulee edetä koulutuspoliittiset tavoitteet edellä. Yliopistojen profiilit

tulee olla selkeästi kuvattuna valtakunnallisen viitekehyksen avulla ja yliopistojen sijoittumisen tulee perustua koulutuspoliittisiin, ei aluepoliittisiin intresseihin.

Näemme, että toiminnallisen kehittämisen saralla yliopistoilla on huomattavasti parannettavaa niin keskinäisen yhteistyön kuin tiedon sekä henkilöiden liikkuvuuden saralla. Yliopistoissa ei tulisi olla tarpeettomia raja-aitoja estämässä opiskelijoiden, opettajien ja tutkimustiedon liikkuvuutta eri yliopistojen välillä tai yliopistojen sisällä.

Uskomme, että tiiviimmällä yhteistyöllä yliopistot voivat parantaa tutkimuksen ja koulutuksen laatua jakamalla vastuuta paremmin keskenään ja karsimalla toiminnan tarpeettomia päällekkäisyyksiä. Tässä työssä tulee hyödyntää myös toiminnallisen kehittämisen työkaluja, kuten digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia ajasta ja paikasta riippumattomuuteen. Toiminnan kehittämisessä on pidettävä huoli siitä, että jokainen yliopisto pystyy tarjoamaan mielekkään laajuisen valikoiman opintoja ja tarjoamaan laadukkaan ja monipuolisen opiskelu- ja työskentely-ympäristön, jossa on kiinnitetty huomiota myös ihmisten henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Yliopistojen toiminnallisen kehittämisen tulisi perustua uusimpien pedagogisten menetelmien ja uusimman opetusteknologian hyödyntämiseen. Yliopistot eivät voi jäädä jälkeen tekonologian ja yhteiskunnan kehityksestä, vaan on pysyttävä mukana muutoksessa, jotta voidaan tuottaa mahdollisimman laadukasta ja relevanttia tutkimusta ja koulutusta. Yliopistojen tulisikin panostaa merkittävästi toiminnan ja käytettävän teknologian ja opetusmenetelmien modernisoimiseen. Uusien toimintatapojen implementointi vaatii myös taloudellisia resursseja ja pelkäämme, että nykyisten rahoitusnäkymien valossa, uudistukset jäävät vaatimattomksi. Riittävästi resursoidut yliopistot ovat SYL:n näkemyksen mukaan keskeisessä asemassa yhteiskunnan menestyksen rakentamisessa.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry.

Jari Järvenpää
puheenjohtaja

Juha Töyrylä
pääsihteeri

Lisätietoja: koulutuspoliittinen sihteeri Niina Jurva (041 515 2230, niina.jurva@syl.fi)